

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

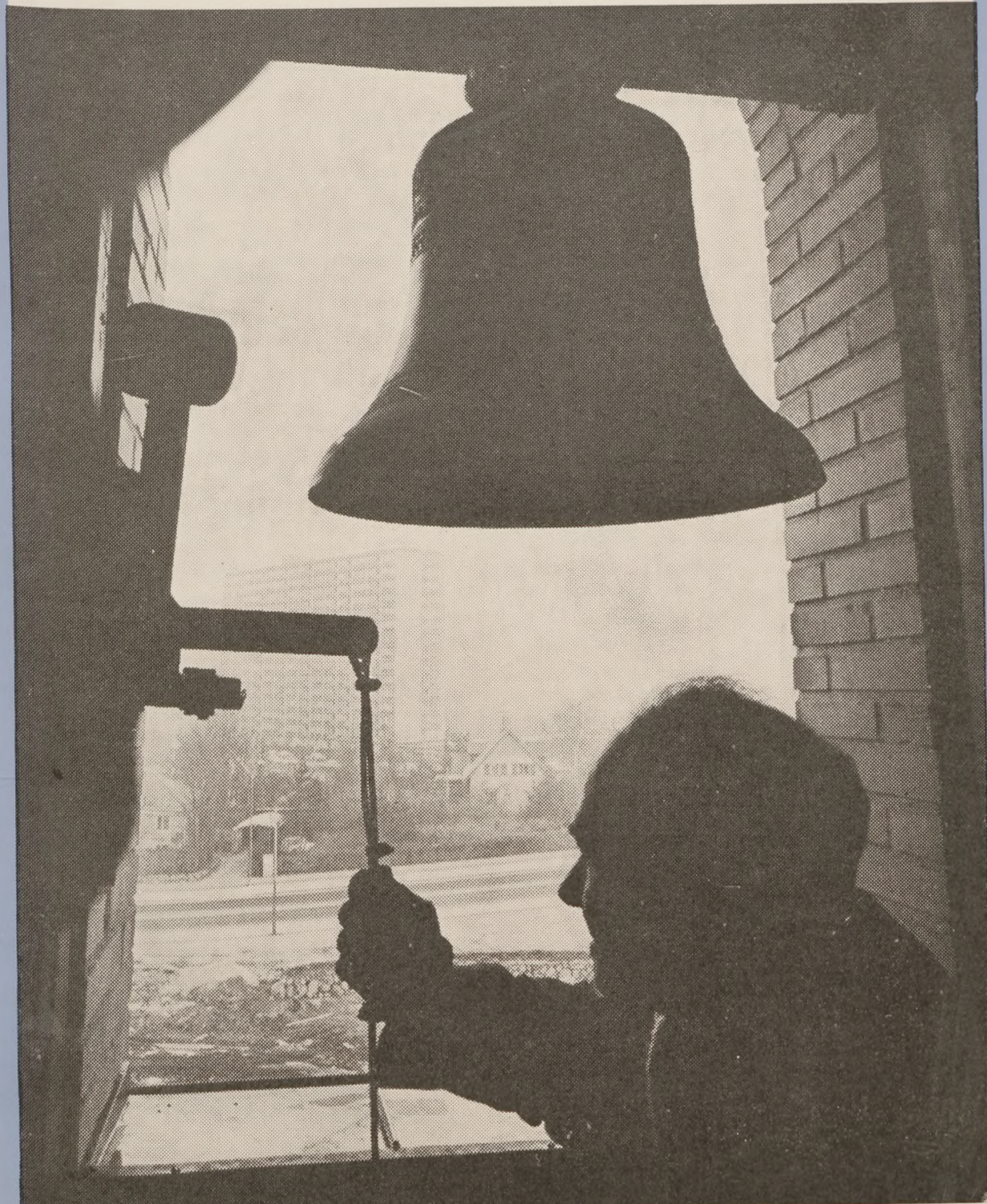
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det nye år ringes ind.

CARL B. CHRISTIANSEN
& CO. A/S
Landlystvej 38
Telefon 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir
Slibeband og
sliberondeller
til alle formål

A/S LITOGRAFISK
ETABLISSEMENT
Prags Boulevard 45, S
Tlf. AS 6643

ROSKILDE TIDENDE
Stænder Torv
Roskilde
Telefon (03) 35 66 66

BAADH & WINTHERS EFTF. A/S
Købmagergade 45
København

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Ingeniør M. Dyre, DANFOSS, Nord-
borg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebylille, Kastруп.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtassevej 6, Hellerup.

Seminarierektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorfs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Civiloverpolitibetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 19², Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Århus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 125², NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: Tagensvej 85 B, København N, TAgA 8502 (kontortid 9-16, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, København NV. Sko'en: Tage 421. Privat Taga 328.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri, Ringsted.

INDHOLD

Modstandsfolk i arbejde	3
Fransk storfilm	5
Norden i flammer	9
Feriehjemmet på Kegnæs	9
Mindelunden/mindeorkestret	9
Udstilling	11
At forstå vore unges søgen	11
Oplæg til drøftelse	13
En lammende TV-oplevelse	13
Hende derhjemme XXIV	15
Neuengamme	17
Bøger	19
Dagbogsblade	20

Næste nummer udkommer 25. febr.

Modstandsfolk i arbejde

Den største af vore modstandsorganisationer, Frihedskampens Veteraner, kaldet F. V., holdt årsmøde i kantinen på Automatic søndag den 22. januar.

Et lille hundrede medlemmer var samlet, da formanden, direktør Sverre Seehusen, åbnede med at byde velkommen. En særlig velkomst rettedes til kibbutzleder Uri Yaari, Israel, og Kissing, New York. Formanden udtalte smukke minde ord om de medlemmer, der var afgået ved døden siden sidste årsmøde.

Til dirigent valgtes højesteretssagfører Paul Jarding, hvorefter formanden aflagde en 1½ times lang beretning.

Han omtalte de problemer, der var behandlet på internationalt, for ikke at sige globalt plan, ved konferencen i Strassbourg, Turino og Toronto. 20 millioner medlemmer stod her bag et arbejde på FN's charter.

Emner som menneskerettighederne, nedrustningen og proteser var behandlet. I Toronto valgtes man en delegation, der skulle kontakte begge parter i Vietnam, men man havde fået en negativ modtagelse i Hanoi.

Neddustningscentret har sit sæde i Paris, og dets økonomi er sikret 1½ år.

Arbejdet med proteser er yderst gavnligt. Overlæge Knud Jansen er vor danske ekspert, og man lytter ude i verden til, hvad vi har at sige, da vi på dette område er meget langt fremme.

Lært af månekøretøjet

Man har fulgt eksperimenterne med at lave et køretøj, der skal kunne køre på månen, og erfaringerne herfra udnyttes til fordel for krigsinvalider og børn, der er revalideringspatienter.

Der arbejdes på at få arrangeret en kongres for eksperter ang. følgesygdomme efter ophold i kz-lejre.

Tolstrup udfører et godt arbejde med at invitere norske modstandsfolk til op-

hold i Jylland. Vi søger at føre tanken videre for norske kammerater. Opholdene ønskes arrangeret på Sjælland og Fyn.

25 års dagen for den 29. august forberedes

Vi forbereder at markere 25 årsdagen for 29. august — 1968, og vi har mødt velvilje.

I tiden 17.—21. februar 67 holdes i London en konference for at belyse de forhold, hvorunder enker efter krigsinvalider lever, hvilken økonomisk og lægelig hjælp, der ydes, o. l.

Børge Ranløv fra socialministeriet deltager på vore vegne.

9.—13. oktober i år holder vort verdensforbund konference i Holland.

Opfordring til afspænding

Israel—Syrien

Vi agter at rette en henvendelse til

Hvad bringer det nye år?

MARCIA A/S
Nørre Aaby
Fyn

JOHS. ANDERSEN
Bagsværd

ALS HUSHOLDNINGSSKOLE
VOLLERUP - ALS

S. B. V. VAREHUSET A/S
Ryegade 18
Aarhus

JENS ROHDE
Tømrermester
Chr. X's Vej 62, Viby J.

SKANDINAVISK EMBALLAGE A/S
Klampenborgvej 203
Lyngby
Telefon 87 50 30

regeringen med opfordring til at tage initiativ for at bringe afspænding i forholdet mellem Israel og Syrien. Situationen har aldrig været så alvorlig som nu.

„Astrid“ til Haifa

Vor interesse for Israel har givet sig udslag i, at vi har etableret kontakter, der har muliggjort, at fiskekutteren „Astrid“ fra Snekkersten er opstillet i Haifa. Fiskekutteren sejlede 1000 over i oktoberdagene 1943.

Der agtes skabt en stor „Danmarks-plads“ i Jerusalem. Den skal være en hyldest til okt. 1948, da den nye israelske stat fik officiel anerkendelse.

„Danmarksskolen“ i Jerusalem tænkes indviet i 1968. Den vil få plads til 1000 børn. Vi har tænkt at være behjælpelig, f. eks. ved at skænke monteringen af en læsestue.

Det påtænkes på denne skole at opstille en model af fiskekutteren „Astrid“. Modellen er i arbejde.

I tiden 2.—9. sept. holdes en konference i Tyskland om emnet „Tiden og mennesket“.

Alle mindesmærker er registreret

På den hjemlige front har arbejdet været koncentreret om løsningen af flere opgaver.

Der er uventet opstået vanskeligheder med at gennemføre fredningssagen af gravene for modstandsfolk. Det særlige mindetegn skal udarbejdes af professor Mogens Bøggild. Vi håber, der snart kommer skred i sagen.

Alle mindesmærker er nu registreret, og manuskriptet med fotos og tegninger til et 2-binds værk ligger færdigt. Vi søger en forlægger.

Bog om frihedskampens faldne

Bogen om frihedskampens faldne vil udkomme på Gyldendals Forlag. Vi har til denne bog fået et smukt tilskud fra ministeriet. Bogen vil omfatte 1000 biografier, og manuskriptet ventes færdiggjort 1. jan. 1968, således at udsendelsen kan finde sted på 25-årsdagen for 29. august.

Gallapremiere på norsk film

Man regnede med at kunne give den norske film „Telemarkens Helte“ gallapremiere i København. Det er en amerikansk farvefilm om sabotagen på

Rjukan. Lederen af den norske gruppe, Knud Haugelie, har givet tilsagn om at komme til stede.

En række medlemmer havde ordet i tilslutning til formandens beretning.

Flere nyvalg til bestyrelsen

Som nye medlemmer valgtes Ib Balle, Esbjerg, oberstløjtnant N. B. Schou og Erik Thomasen (fra 9. April i Aarhus). De tre pladser skulle besættes, fordi læge Rask, Selde, var afgået ved døden, og fordi Graversen og Lindegaard Olsen begge ønskede at trække sig tilbage.

De øvrige valg var genvalg.

Kassereren, oberst P. A. F. Norup, aflagde et smukt regnskab, der dog skæmmedes noget af en del kontingentrestancer.

Efter et kammeratligt samvær med

god tid til konversation og en tiltalende frokost (som deltagerne selv betalte) redegjorde Uri Yaari for situationen i dag i Israel.

Uri Yaari var under besættelsen sabotør på Fyn, men som israeler rejste han til Israel, så snart det var muligt. Han står nu i spidsen for ledelsen af kibbutzen Neath Mordechai i Øvre Galilæa, en stor og velorganiseret kibbutz med 700 medlemmer.

Redegørelsen blev fulgt med stor interesse og blev efterfulgt af mange indlæg.

☆

Årsmødet var præget af en venskabelig, kammeratlig tone. Der blev flere gange givet udtryk for anerkendelse af ledelsens mangesidede arbejde.

F.k.

FRANSK STORFILM

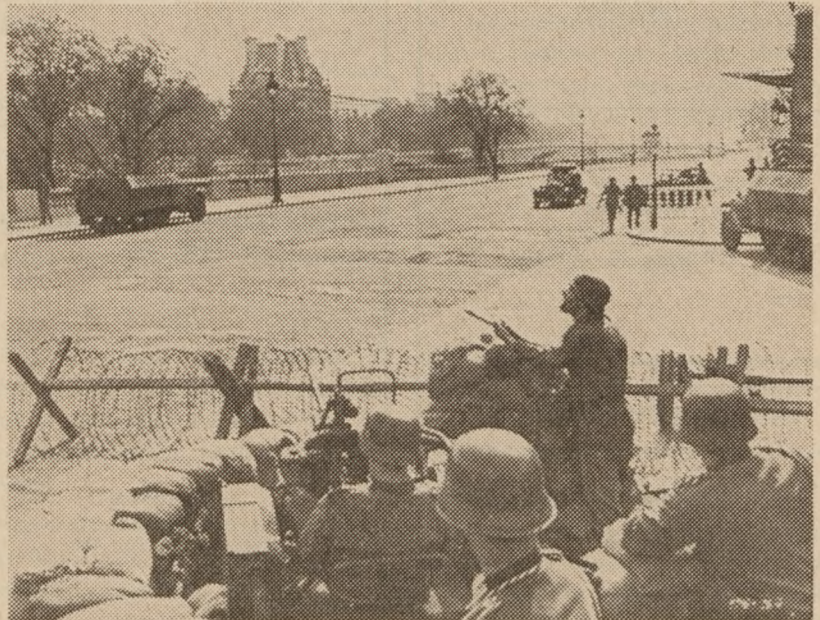
Modstandsorganisation gav fransk helaftefilm en strålende modtagelse ved en festaften på linje med filmens kvalitet

Den franske helaftefilm „Brænder Paris“ fik en virkelig festlig modtagelse i Danmark.

Arrangementet lå i hænderne på „Frihedskampens Veteraner“, og det

lykkedes at skabe en virkelig festlig aften mandag den 19. december.

Kongen, dronningen og tronfølgeren ankom 19,05 og blev budt særligt velkommen af en komité. Ved indgangen til World Cinema var der et stort opbud af nysgerrige, der ønskede at få et glimt af de mange gæster, hvoriblandt sås flere med-

Situationen fra befrielseskampen. Tyskerne holder endnu stillingen ved Seinekajen, men det er stilheden før stormen.

**BROAGER TRÆLASTHANDEL
& TRÆVAREFABRIK A/S**
Broager

**SKANDINAVISK FILT- OG
VATFABRIK**
Bredegade 17, Slagelse
Telefon (03) 52 03 13

**NÆSTVED
DISCONTOBANK A/S**
Axeltorv 4, Næstved
Telefon 1500

BRD. HARTMANN A/S
Klampenborgvej 203, Lyngby
Telefon 87 50 30

**GRØNBORGS
TØMMERHANDEL
A/S**
KOLDING

BRØRUP SPAREKASSE

**TH. LAURSEN'S
BOGTRYKKERI**
Tønder

MØLLER & CO. ODENSE A/S
Akkumulatorfabrik
Asylgade 16, Odense

H. HJELM
Murermester
Brabrand, Aarhus

EMULSION A/S
Palsgaard
Juelsminde

DEN DANSKE LANDMANDSBANK
Torvet 18, Esbjerg

T. SØNDERGAARD LARSEN
Blikkenslagermester
Godthåbsvej 7, Ringkøbing

BOGLADEN
v/ F. Kibsgaard
Adelgade 23, Hobro

RINGE CEMENTVAREFABRIK A/S
Ringe, Fyn

SELSØ LINDHOLM
Lindenberg pr. Roskilde
Telefon (03) 401 - 6

DRUPSGARD GODS
Nykøbing Falster
Telefon (03) 85 - 24 - 05

ASNÆSGARD
Fru Vinsand
Kalundborg, telf. 115

SCHAUMANN'S BOGTRYKKERI
Smedegade 62, Horsens
Telefon (066) 2 35 65

Da det festklædte publikum indfandt sig til gallaforestillingen. Fra venstre: instruktøren René Clement og frue og modstandsparret Yvon og Claire Morandat, der her præsenteres for dronning Ingrid.

lemmer af regeringen og talrige repræsentanter fra de udenlandske ambassader i Danmark. Biografen var smykket med røde og hvide juleroser og med danske og franske flag.

Direktør Kai Holm, World Cinema, indledte, hvorefter der blændedes op for en film i topklasse.

Dens titel er hentet fra Hitlers sidste ord til Paris' tyske kommandant, men da denne havde lært Hitler at kende som en sindssyg mand, efterkom han ikke ordren, men skånnede Paris, byen over alle byer.

Instruktøren René Clement har bygget sit filmværk op over manuskript af Gore Vidal og Francis Ford efter Larry Collins' og Dominique Lapierras bog.

Vi oplevede en film i stort format, så masser af sort/hvide billeder fyldte det brede lærred med hundreder af ansigter, og lige så mange enkeltoplevelser fra de augustdage i 1944, hvor Paris' skæbne blev afgjort — af den tyske general, de franske frihedskæmpere og de allierede tropper.

Vi fik et levende indblik i forholdet mellem tyskerne indbyrdes, forholdet mellem besættelsesmagt og en okkuperet by, forholdet mellem de

forskellige modstandsorganisationer (specielt mellem gaullister og kommunister og forholdet mellem modstandsfolkene og de allierede styrker. Endelig ønsker filmen at rekonstruere ikke blot de faktiske begivenheder, men hele den stemning og atmosfære af frihedskamp, nationalisme, heroisme og hverdagsliv, der karakteriserede byen den august måned.

Man blev revet med af de mange hverdagsbegivenheder, der med dramatisk præcision og træfsikker reportage akkompagnerer hovedhandlingens politiske spil.

Filmen river med, fordi den er så ægte, så fransk, så handlingsmættet.

☆

Det var ganske ejendommeligt, at man egentlig efter filmen gik bort med et sympatisk billede af den tyske kommandant, spillet af Gert Froebe.

Generalen herskede kun over Paris i 14 dage, men det var jo også skæbnesvangre dage.

Generalen var gjort til et menneske, der virkelig var i et dilemma.

Blandt de episoder, der længst brænder sig ind i ens bevidsthed, er den om modstandsgruppen, der naivt stoler på en kolloberator og lider en grufuld død derved, og der er historien om brylluppet, der afbrydes, fordi borgmesteren afsættes, der er kaféscenen, hvor man ringer hjem og bare kan sige „det er mig!“, der er befrielsestroppernes ankomst, og der er historien om modstandsfolkenes udsending og hans møde med den allierede kommando. Endelig den store slutsekvens, hvor Paris' klokker efter fire års tavshed atter lyder.

☆

En aften af de store.

F-k.

De erhvervshæmmede

KONTORTID

„Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen“ har kontortid mandag aften kl. 19—21, St. Kannikestræde 10, København K., telefon Minerva 1336.

JOH. DE NEERGAARD
Godsejer
Petersminde pr. Fuglebjerg
Telefon 163

SÆBY FISKEINDUSTRI A/S
Havnen, Sæby

**STØT KAMPEN FOR
KRÆFTENS BEKÆMPELSE**

I/S SVEND JACOBSEN
Ejlersvej, Næstved
Telefon (03) 72 26 60

**KYHLS OFFSET
REPRODUKTIONSANSTALT**
Søborg Hovedgade 94, Søborg
Telefon 69 48 45

**REVISIONSANSTALTEN
FOR FYN**
Odense

SCHWEIZERBAGERIET
L. J. Spottag
Skolegade 10, Odder

G. SALICATH OG CO.
Strandagervej 23, Hellerup
Telefon HE 9883

FLAMINGO INDUSTRI
Ole Rømersvej, Helsingør
Tlf. (03) 21 63 33

INSTRUMENTFABRIKEN
v/ Petersen og Dræby
Buevej 1, Hillerød
Telefon 26 17 11

J. NØRGAARD CHRISTENSEN
Bagermester
Nors pr. Thisted

**BOGØ-STUBBEKØBING
SPAREKASSE**
Telefon (03) 84 10 01

Fa. LARSEN OG SVENSSON
v/ T. Svensson
Amosevej 4-6, Hillerød
Telefon 26 06 41

FREDE GRAU
Tømrer- & snedkermester
Søndergade 16
Guderup, Als

LUNGHOLM PR. RØDBY
Baron Bertouch-Lehn
Godsejer
Telefon 52

HINDSGAVL A/S
Måløv
Telefon 97 55 11

HOLM's BOGTRYKKERI
Grenaa

Proprietær
O. G. CLAUSEN
Stubberupholm
Fårevejle
Telefon 31

NORDEN I FLAMMER

En dokumentarfilm om frihedskampen i Skandinavien slog ikke an, og 744 garantier må gøre sig klar til at indbetale garantisummen

Søndag den 15. januar samledes omkring 200 modstandsfolk til et møde i biografen Rialto ved Frederiksberg Rådhus.

Man skulle drøfte den situation, der er opstået omkring de økonomiske forhold ved filmen „Norden i flammer“.

Den blev produceret af Dansk Film Co. og havde gallapremiere med stort opbud af honoratiorens den 30. august 1965.

Det økonomiske grundlag var skabt ved lån i to institutioner, således at 744 tidligere modstandsfolk stod som garantier for et beløb på ialt 510.000 kr. De fleste garantier har bundet sig for 500 kr., enkelte for 10.000 kr.

Generalsekretær Lindegaard Olsen gav en redegørelse. Den foreligger som 11 duplikerede sider.

Der blev ført en livlig debat, i hvilken filmens kvalitet kritiseredes voldsomt, ligesom man drog i tvivl, at der var udfoldet tilstrækkelig energi for at få filmen frem i de forskellige biografer.

Man vedtog at nedsætte et udvalg på fem medlemmer. Udvalget har oberstløjtnant Børge Jensen som formand, og arbejdsprogrammet omfatter seks punkter, nemlig:

- 1) Det skal fremskaffe fyldestgørende regnskaber og underkaste disse en kritisk revision.
- 2) Det skal undersøge årsagerne til, at indtægter og afsætning har svigtet og have ret til at indhente oplysninger hos alle vedkommende.
- 3) Det skal forhandle med de enkelte kreditorer for at søge at undgå separat retsforfølgelse, og det skal bringe ejerforholdene omkring filmen juridisk i orden.
- 4) Det skal undersøge mulighederne for en aktivisering af udlejning af filmen og udarbejde en prognose for indtjeningen.
- 5) Det må derfor have mandat til at

handle på garanternes vegne og skal senest 1. oktober 1967 indkalde til et nyt garantmøde.

- 6) Det må have lov til at indhente juridisk og revisionsbistand og til at påligne garantierne udgifterne hertil.

— — —
Garanterne vil muligvis i nærmeste fremtid modtage opfordring til at indbetale garantisummen.

Feriehjemmet på Kegnæs

Man anmodes om at søge inden 15. marts

Vi har allerede modtaget flere henvendelser med ønsker om at holde ferie i Kammeraternes Hjælpefonds feriehus på Kegnæs ved Sønderborg.

Alle interesserede bedes skrive til os inden 15. marts, og der vil derefter blive foretaget en fordeling, og alle vil få besked ret hurtigt.

Sidste år var der vældig mange, der søgte for selve skoleferien, og fordelingen blev foretaget på den måde, at man indenfor skoleferien måtte nøjes med 8 dage, således at der skiftedes lørdag middag.

Ansøgere, der sidste år søgte i skoleferien og havde haft feriehuset tidligere i en skoleferien, fik afslag.

Vi kan imidlertid ikke vide noget om, hvormange ansøgere der kommer i år, hvorfor alle interesserede kan søge.

Uden for skoleferien kan man i de fleste tilfælde godt få feriehuset f. eks. i 14 dage.

Huset er grundmuret, kønt, hyggeligt, har stråtag og tiltalende have. Huset er velmonteret med senge, sengetøj, gryder, pander, møbler, service, havestole, el-køleskab og radio. Der er plads til en stor familie.

Man skal selv medbringe lagner og håndklæder, og man laver selv mad i et velindrettet køkken.

Feriehuset tildeles gratis. Kvalifikation er ene og alene, at man har været modstandsmand og har siddet for illegalt arbejde. Om man har været interneret i Danmark eller Tyskland spiller ingen rolle.

Højtideligheder ved mindeankeret og i Ryvangen

— Vi er nogle, der synes, at der i den opvoksende slægt er alt for få, der virkelig har fået øjnene op for, hvad det har kostet, at de i dag kan leve i et frit land. Altfor mange af vore landsmænd, der oplevede de onde år, har allerede glemt, at der var nogle, der måtte dø, for at de kunne leve.

Disse ord blev sagt af sømandspræst F. V. Eilschou-Holm, da han juleaftens eftermiddag talte ved juleandagten ved mindeankeret i Nyhavn.

— Måske vil det virke lidt skurrende i juleglæden hos nogle af vore landsmænd, når vi i mindet lader tankerne gå tilbage til krigens dage. Vi mindes de mange hundrede danske søfarende, der gav deres liv for Danmarks frihed, og hvis navne er indprentet på pergament og nedlagt i en blykapsel på dette sted. De satte livet ind for at røgte en samfundsopgave. Det er med stolthed, at vi i dag påny kan konstatere, at heller ikke da det så mørkest ud, svigtede den danske sømand.

Præsten sagde videre: — Vi husker, hvordan vi krympede os og bøjede vore hoveder, hver gang ulykesbudskaber fra havet kom ind over vort land. Det var nogle onde år.

Ved mindehøjtideligheden for de 1500 danske søfarende, der omkom under den anden verdenskrig, bar drenge fra FDF-søkorpsset fakler. I skaren ved mindeankeret var mange pårørende til de omkomne. Der var også repræsentanter for rederierne og de søfarendes organisationer.

I Mindelunden i Ryvangen holdt landsforeningen Gestapofangerne en højtidelighed.

Lotter og hjemmeværnsfolk trak med fakler op langs gravene og mindemuren. På hver grav tændtes lys, og spejdere lagde blomster. Der blev sunget af studentersangerne.

Oberstløjtnant Børge Jensen holdt en tale, hvori han udtalte mindeord om de danske, som mistede livet under modstandskampen.

SMEDEMESTER
HANS HELGE MARTINSEN
Dalby pr. Haslev, tlf. 185

J. C. NIELSEN
Rammefabrik
Horsens

**STRØM INSTALLATIONS-
FORRETNING**
Algade 34, St. Heddinge, tlf. 444

O. FOGHT SØRENSEN
Købmand
Frederikssund, tlf. 11

**BY- &
LANDBOSPAREKASSEN**
Danmarksgade 64
FREDERIKSHAVN

**HØJ-PETERSEN OG
ARNE JENSEN A/S**
Struenseegade 7-9
København N. - Tlf. 39 47 00

HOTEL PRINSEN
Algade 13, Roskilde
Tlf. 03-35 80 10

APOTEKET
Fuglebjerg - Tlf. 16

Snedkermester
BRØR JENSEN
Rønnedevej 13, Faxe, tlf. 367

FORPAGTER SØRENSEN
Knudsrødgaard
Bildsø pr. Slagelse, tlf. 87

P. HELM-PETERSEN
Blomster en gros
Aabrogade 8, Aarhus

A. HONORE & SØN
Isenkram
Andrupsgade 2, Lemvig

HJORTSØE og DANSK VIBROE
Energivej 26, Ballerup
Tlf. 97 40 77

**HOFFENSETS OFFSET
REPRODUKTION**
Blaagaardsgade 23 B, Kbhvn. N.
Tlf. 39 43 60

FAXE-BIO
Faxe - tlf. 51

FALCK-ZONEN
Kystvej 2, Aarhus

B. BENDIXEN I/S
El-installatør
Aaboulevarden 1, Horsens

EMIL LAMPS LINIER ANSTALT
Svanemosegaardsvvej 9, Kbhvn. V.
Tlf. 35 63 99

GENTOFTE POLITIFORENING
Kildegaardsvvej 71, Hellerup
Tlf. GE 1448

HYGGE-BO
v/ Helge Nielsen
Mellemsg. 9, Faaborg

E. GROOT
Vognmand
Gl. Skanderborgvej, Randers

CARL BÆK & SØN
El-installatører
Vestergade 33, Horsens

KOLDING SALATFABRIK
Telefon:
Kolding (055) 2 28 44
Aalborg (08) 13 75 57

FRED. FUHRMANN
Bogbinderi
Vindegade 100, Odense

EINAR HØGSTED I/S
Søndergade 40
Frederikshavn

ALLINGE MESSE
Kirkegade 11, Allinge

PETER MØRCH
Wichmandsgade 10, Odense

N. C. NIELSEN
Vulkaniser
Jægergaardsgade 103, Aarhus

VIKTUALIE CENTRALEN
Torvet 1, Lyngby
Tlf. 87 00 85

KØBMANDSGAARDEN
Faxe Ladeplads
Tlf. 14

KØBMAND E. FABIENNE
Vestergade 2, Maribo
Tlf. 201

**TRIKOTAGEFORRETNINGEN
JYDEN**
Hovedvejen 102, Glostrup, tlf. 96 02 73

KØBMAND RICHARD ANDERSEN
Esbønderup, Esrum
Tlf. 18

BØGER OM BESÆTTELSEN
Skriv til

FYNS BOGHANDEL

Niigo Madsen

Nørregade 17 - Odense

J. C. HANSEN
v/ Lennart Hansen
Urmager - Guldsmed - Optiker
Augustenborg
(044) 7 14 12

N. L. KJERGAARD
TOBAK - VIN
Torvet - Jels

HANSEN & COMP. A/S
DET GAMLE VINFIRMA
Svendborg

ARENSBAK'S BOGHANDEL
Vesterbro 1
Odense

VOJENS UNGDOMSSKOLE
Forstander E. Hagelø
EFTERSKOLE FOR UNGE MÆND
FRA 14-18 ÅR
9 mdr. fra 3. august
Vojens, (045) 4 11 29

**BREDEBRO-BALLUM
SPAREKASSE**
Bredebro

Frihedskampen på udstilling beregnet for de ganske unge

Udstillingen skal vises i over 40 danske provinsbyer

For tiden vises i en række danske byer en ganske interessant vandre-udstilling, der skildrer dels frihedskampen og dels hjemmeforsvarets arbejdsområder.

Udstillingen skal ialt vises i godt 40 danske byer. Den er måske ikke så forfærdelig omfattende, men det, der er, er dygtigt lavet — ikke mindst med hensyn til frihedskampen.

Fornylig vist udstillingen i Slagelse. Det var det lokale hjemmeforsvar, der stod for arrangementet i Casinos store kongressal.

Man havde fået den strålende idé at invitere samtlige skolebørn i Slagelse og omegn til at se udstillingen, fordi man ønskede at give den opvoksende ungdom et indtryk af frihedskampen. Skolerne fulgte opfor-

dringerne i høj grad. I løbet af nogle ganske få dage kom der ialt 3500 for at se udstillingen. De blev vist rundt af dygtige „vejvisere“, der havde et indgående kendskab til frihedskampen.

Udstillingen viste blandt andet en række illegale blade fra krigens tid og derefter et par illegale trykkerier. Endvidere så man en række af HIPOs og Gestapos torturinstrumenter, men også containers og faldskærme, som anvendtes ved nedkastning af våbencontainers.

Videre viste udstillingen en del af de våben, som englænderne havde kastet ned, men også adskillige våben, som frihedskampens deltagere selv havde lavet, bl.a. en stengun, der er lavet af et stålør og dele fra et gammel cykelstel. Men fungere kan våbnet stadig.

Udstillingen viste yderligere en omfattende fotomontage om forholdene i en kz-lejr, samt en voksmannequin iført kz-lejrens fangedragt. Det var ikke mindst alt dette, som især interesserede de unge, der mødte frem på udstillingen.

En hjemmelavet Stengun vises frem af en af hjemmeforsvarets folkene. I baggrunden voksmannequinen i fangedragt.

Alt i alt var det dygtigt lavet, og det er ikke mindst en god idé, at man har inviteret skolernes ældste klasser. For en gangs skyld var det et arrangement, som gav en god forståelse for frihedskampen og de vilkår, den arbejdede under. Samtlige skoler, man henvendte sig til, var mødt op. Der var gratis adgang til udstillingen.

Vi må forstå vore unge i deres egen søgen

At hade fjenden og dog elske som kristen

Skamlingsbanke Ungdomsskole har holdt adventsmøde.

Valgmenighedspræst Sv. Aa. Nørsgaard talte om de unge i dag og citerede et digt skrevet af nogle ganske unge. Det var et dystert dommedagsdigt, tegnet i gråt og sort. Taleren læste også en stil skrevet af en attenårig pige, der oplevede Hiroshima. Pigen, der var vansiret og syg efter bombningen, stred sig igennem hæligheden og lidelsen med et sind, der alt til trods ejede advent og søgte den indre skønhed ved livet, sagde præsten, der videre omtalte en dagbog af den fjortenårige polske pige Wanda og skrevet i en tid, hvor Polen var besat. Hun døde under Warszawas bombardement i august 1944. Dagbogen giver udtryk for, at hendes barnesjæl er indeklemmet mellem rædsel og konflikten mellem at hade fjenden og dog elske som en kristen. „Gud må vise vej, jeg kan ikke få rede på mine tanker“. På baggrund af alt det, der er sket under de sidste verdenskrige, må vi forstå, sagde pastor Nørsgaard, forstå vore unge i deres søgen. Det er ikke mærkeligt, at der er nogle nihilister, som ikke vil tro på noget som helst.

Af hovmod, misundelse og had groede krigen, men alligevel må vi give forventningens glæde videre. Da tidens fylde kom, blev Guds ord levende iblandt os, og: Hver den, som tror på Ham, skal ikke fortabes, sluttede taleren.

H. HANSEN
Nykøbing Falster

FRIEDMANN OG SØNNER
Bomporten 3, Gentofte
Tlf. GE 7150

**A/S VESTFYNS
ELFORSYNING**
Assens

E. F.
Fuglebjerg

**M. GLYTTING &
M. BLOKDAL-PEDERSEN**
Statsaut. revisorer
Banegaardsgade 1, Aarhus C.

**VESTSLESVIGS
REVISIONSKONTOR**
Bredebro

**STRØMMENS
HANDELSSELSKAB A/S**
Strømmen, Randers

AAGE MADSEN
TASSO STØBEGODS
St. Torvegade 7, Rønne

H. ULF NIELSEN A/S
Danmarksgade 14—16
Aalborg

O. G. HØYER
MASKINFABRIK A/S
Finlandsgade 8, Aarhus

HVIDSTEN KRO
har altid en bid brød —
en tår øl — og en dram!
GUDRUN FILL
Tlf. Spentrup 22

TØNDER
BEGRAVELSESFORRETNING
Nørregade 1, Tønder

FREDERIKSBORG APOTEK
Slotsgade 19
Hillerød

ASSERBOHUS KOSTSKOLE
Liseleje pr. Frederiksværk
Tlf. 533

**FARSØ OG OMEGNS
SPAREKASSE**
Farsø

Af dagens post

SAMMENSLUTNING

Oplæg til en drøftelse

Sekretæren for „De erhvervs-hæmmede fra Frihedskampen“, Vagn Erik Mortensen, har sendt os følgende:

I „Pigtråd“ nr. 10 okt. 66 blev på side 173 refereret til generalforsamlinger. Den første Gestapofangernes, og den næste De erhvervs-hæmmedes.

I referatet fra Gestapofangernes generalforsamling nævnedes tanken om en sammenslutning for „første gang“. Af referatet fremgår det, at der var fuld tilslutning til tanken, direkte refereret: alle var positivt indstillet overfor tanken.

I det næste referat fra erhvervs-hæmmedes generalforsamling, som er underskrevet af undertegnede, står ikke et ord om den debat, der var netop om dette for vor forening væsentlige problem. Hvorfor er det udeladt af referatet, at der blandt vore medlemmer, hvoraf også mange tidligere har stået i Gestapofangernes forening, var en meget stærk modvilje mod en sådan sammenslutning. Selv formanden var klar over og gav udtryk herfor, at en sådan tanke sikkert ikke kunne realiseres endnu, da tanken ikke var moden.

Uden yderligere diskussion læser man så til sin forundring i Pigtråd nr. 12, 1966, at repræsentanter fra flere „fangeforeninger“, og her sætter jeg med vilje fangeforeningerne i „gåseøjne“, hvad med alle de modstandsfolk, der ikke kan kaldes fanger, og som heller ikke har været fanger, men har udfyldt deres plads i frihedskampen på hæderlig og måske ikke mindre farlig vis end fangerne?

Jeg mener, at en forudgående debat om dette spørgsmål også burde have været refereret nøgternt og klart, inden der blev taget stilling.

Jeg kan kun tilslutte mig det, flere af vore medlemmer gav udtryk for på erhvervs-hæmmedes generalforsamling, at dette udspil føltes, som om der var interesser i gang for at nå lige netop det modsatte resultat af de illegale påbegyndte forhandlinger, som nu er endt derhen, at en stiftende generalforsamling kan afholdes den 16. april 1967.

Jeg anmoder meget indtrængende om at få dette optaget i førstkomende nummer, så en debat kan komme i gang på demokratisk facon, og så det bliver muligt for medlemmer af alle bestående organisationer at få det fornødne kendskab til, hvad der er foregået, førend der bliver taget stilling til en eventuel sammenslutning af fangeforeninger.

Her bliver vi nogle stykker, der ikke kan være tilsluttet af den simple grund, at vi aldrig har følt os som eller været fanger. Hvis resultatet skulle blive sammenslutning, må det blive på et helt andet og mere demokratisk grundlag, og det må helt og fuldt tilgodese alle modstandsfolks fælles interesser.

Det omtalte referat var meget langt og måtte af pladshensyn beskæres. Det lykkedes imidlertid ikke at få referatet frem, inden jeg rejste på ferie, hvorfor jeg måtte overdrage til min medhjælper at gøre bladet færdigt, d.v.s. sætte mødereferatet ind på den plads, der var reserveret dertil.

Det nævnte afsnit var meget væsentligt og burde have været bragt.

Nu kan tingene jo drøftes på tryk.
F-k.

Lille hjertesuk vedrørende den frygtelige T.V. udsendelse 3. januar

En lammende oplevelse i TV

Man skal vist være meget blåøjet og naiv for at tro på demokrati og ordnede samfundsforhold i Østrig. Det var resultatet af den lammende udsendelse i T.V. et yderligere bekræftende bevis på.

Nynazismen har en sådan bærekraft i universitetskredse og i sam-

fundskredse i almindelighed, at der virkelig er fare på færde.

Østrigs uhyggelige brune fortid er atter begyndt på skændigste måde. Hvorfor griber myndighederne ikke ind, inden det er for sent?? Politiet og retsvæsenet er måske selv alvorligt impliceret. Det ene nazimord efter det andet på anderledes tænken-de i Østrig bliver efterhånden afgjort med dommernes frikendelser. Man skulle næsten formode, at mange østrigske dommere selv har været nazister og muligvis stadig er det.

Forholdene i Østrig er nu så frygtelige, at det nærmer sig et nazilignende anarki, efter hvad verdenspressen i lange tider har meddelt. Og dette blev påny bekræftet af den dokumentariske reportage i dansk T.V. den 3. januar. Østrig er åbenbart ikke kun valsekongernes eldorado, men desværre også et land, hvor demokratiets fremtid er i direkte fare.

I øvrigt var Østrig det eneste land i Europa, hvor der ikke blev løsnat ét skud imod nazismens tyranni — heller ikke ved den tyske magtovertagelse i 1938. Er forholdene i Østrig mon ikke en moralsk opgave for F.N., mens tid er?? Den lammende amerikanske rapport fra Østrig i fjernsynet virkede som et uhyggeligt chock på de mennesker, der hidtil havde troet på, at dette land udelukkende var et hyggeligt turistland.

Nej, Østrig er nu et „demokratisk land“, hvor nynazismen breder sig som ringe i vandet. Det meste af samfundsmaskineriet er ved at være helt korrupt, efter hvad de uhyggelige beviser står for gennem verdenspresse og filmdokumentation. Det allerværste er vel, at nynazismen i Østrig slet ikke er under myndighedernes kontrol. Derfor er den uhyggelig farlig i det lange løb.

Kurt Grün.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge

LINIERANSTALT v/ F. Ewald-Svensson Graabrødrestræde 231, tlf. Byen 6055 København K.	JENS PEDERSEN Tømrermester Besser, Tranebjerg, Samsø	SVEND ANDERSEN Møbelhandel Søndergade 15, Horsens
KONTORMONTERINGEN København	AUG. GIMM Søndergade 33 - Toftlund	HENRY BERTELSEN El-installatør Østergade 5, Struer
HERREEKVIPERINGSHANDLER ALEX NIELSEN Stengade 21, Helsingør, tlf. 03-21 00 47	J. L. HOLM v/ P. Rex Christensen Herreekvipering - Ulfborg	KAFFEFORRETNINGEN v/ frk. Estrid Nielsen Nr. Alslev - Tlf. 141
VEJLØ'S BOGTRYKKERI Kordelsgade 38, Kalundborg Tlf. 132	A. KAAE NIELSEN Glarmester Skanderborg	Fa. C. B. BREFELDT Kgs. Nytorv 21, Kbhvn. K. Tlf. CE 13590
LANDBO- OG HUSMANDS- FORENINGENS FRØSALG Tlf. 03-35 07 56 - Roskilde	P. C. PETERSEN A/S Aalborg	ORLA HANSEN Cykler Bagsværd Hovedgade 131, tlf. 98 01 54
JOHS. BORG KRISTENSEN Købmand Grindsted	ALKJÆRSIG TEGLVÆRK Skjern	NØRREBROS SPECIAL OPTIK Nørrebrogade 118, Kbhvn. N. Tlf. Nora 6818
MORSØ FARVEMØLLE Nykøbing Mors	J. FOLDAGER LARSEN Svendborg	BRDR. KOFOED Stenhuggeri Aarhus
CHR. DANIELSEN Kolonialhandel Perlegade 59, Sønderborg	HARALD ALSTED Manufaktur Søndergade 6, Rønne	CHRISTOFFERSEN OG KNUDSEN Aut. gas- og vandmester Saxogade 106, V. - Tlf. Eva 6748
DANSK KAFFERISTERI Kolding	FRITZ DUUS A/S Fredericia	HADERSLEV BANK TOFTLUND FILIAL
BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK Randers	GRINDSTED SPAREKASSE	RUDERSDAL AUTO SERVICE Kongevej 120, Holte Tlf. 42 11 54
TH. BUSSE FÆRVEHANDEL Hestedamsgade 10-12, Horsens	JENS CHRISTIANSEN Købmand Stevelt, Øsby	Ing. KR. DREYER Dr. Olgasvej 21, Frederiksberg Tlf. 10 19 19
HANDELS- & LANDBRUGSBANKEN I SILKEBORG A/S	SDR. DRAABY KØBMANDSGAARD Sdr. Draaby pr. Nykøbing Mors	P. RASMUSSEN OG SØNNER P. Skramsgade 7, Kbhvn. K. Tlf. Mi. 2260
ERIK JENSEN Bagermester Hasselager	C. JØRGENSEN Marstrup	MØBELTRANSPORT DANMARK Rådhuspladsen 16, Kbhvn. Tlf. 12 17 73
MICHELSSEN & JACOBI Nørregade 19, Haderslev	JØRGENSEN Viby	BRDR. WIDELL TRANSPORT Føldagervej 5-7, Hvidovre Tlf. 55 81 30
RUTANA - VITANA RUGBRØD AKTIEBAGERIET Odense	J. H. KOCK A/S Manufaktur- & udstyrsforretning Sønderborg	MARTIN HANSEN Købmand Gilleleje - Tlf. 19
K. JENSEN & E. AGERKILDE El-installation Vesterbrogade 3, Viborg	WIGGO KONGSTED A/S Esbjerg	ROSTED BRUGSFØRENING Sørby pr. Slagelse Tlf. 218
K. T. DAMGAARD-JENSEN Aarhus	ØRUM RADIO- & FJERNSYNSSERVICE v/ Holger Laursen Ørum Sønderlyng, tlf. 61	BRYGGERIARBEJDERNES FAGFORENING Lindvangsallé, Kbhvn., tlf. FA 8958

✧ ✧ ✧ Hende derhjemme

XXIV

Af NICOLINE FOSMARK

De mænd, der var dem behjælpe-
lige, havde nu fået fat i biler.

Chaufføren i Ingas bil var en gam-
mel, sikker mand. Han havde stået
på 1. perron for at vente på dem og
havde derfra set ambulancetoget, og
han var fuldstændig chokeret og ry-
stet i sit inderste. Inga sad foran hos
ham i bilen, og på hele turen ned
til grænsen talte han ikke om an-
det end det forfærdende syn af fan-
gerne.

„Aldrig havde jeg troet, at jeg
skulle opleve at se mennesker så
mishandlede og døden så nær af
sult,“ sagde han. Og lidt efter: „Når
man ikke har set det, kan man ikke
forestille sig det, og alt dette er
sket ikke ret mange mil herfra og
i vor oplyste og civiliserede verden.“

Så faldt han hen i sine egne tan-
ker, og Inga hørte ham mumle gang
på gang: „De tyske djævlø.“

Tyske patruljer ville flere gange
se deres legitimationskorf. Tyskerne
var synlig nervøse og kommanderede
dem alle ud af bilerne.

Ved Bov var det galt igen, og de
måtte standse op. Her stod tyskerne
bevæbnede til tænderne med maskin-
pistoler, men denne gang fik de lov
til at blive siddende i bilerne. Idet
de igen skulle køre, lød der høje
rån bagved bilen, og pludselig blev
bildøren åbnet med et ryk, og en
ung mand fo'r ind og smed sig på
skødet af Inga. „Kør! kør!“ råbte
han.

Inga så hen på chaufføren, der
sad hvid i ansigtet og fuldstændig
stivnet.

En tysker havde allerede bøsse-
piben inde i vognen og halede man-
den baglæns ud.

„Jeg er også dansk!“, råbte han
til dem, da de førte ham bort.

Bagved bilen hørte de maskinpisto-
lernes knitren; de var midt inde i
en sabotørlagt, blev de nu klar over,
det hele var sket så hurtigt, at de

først nu forstod, hvad der var på
færde.

Stillingen var uhyggelig, og de
blev holdende ganske stille. Hjælpe
ham havde været umuligt, de var
omgivet af stærkt bevæbnede tyske-
re, og de var bare alle blevet mejet
ned.

De bakkede lidt og kørte ned i en
gård ved vejen for at holde der, til
der var faldet lidt ro over kampen
ude på vejen. Det sidste, de så, var
sabotøren, der med hænderne i vej-
ret gik op mod Padborg, medens
en tysker gik bagefter med en ma-
skinpistol lige i ryggen på ham.

De var alle ulykkelige over, at de
ikke kunne hjælpe sabotøren, og de
tilgav gerne, at han i sin fortvivlelse
udsatte dem alle for livsfare.

Da vejen var fri, kørte de videre
og tog først ned på Røde Kors for
at se listen over de ankomne. Thor
var ikke med. Inga havde heller ikke
ventet det, da fangen i toget jo
havde talt med ham dagen før i
Neuengamme. Det var mest nord-
mænd, der var kommet, og Inga
heftede sig ved, at forbavsende man-
ge havde betegnelsen tuberkulose.

De kørte tilbage gennem byen for
at nå op til karantænestationen og
kom for anden gang ind i en ild-
kamp. Tyskerne løb frygtelig ophid-
sede rundt om en have med deres
maskinpistoler. De holdt, og Inga
ville springe af bilen og ind i en
forretning. „Bliv siddende,“ sagde
chaufføren, „hvis vi løber, skyder
de os.“

Så blev de alle siddende. Et hus
lå inde i haven, og det var tragi-
komisk at se en mand og kone krav-
le langs havehegnet, som om det
kunne yde den mindste beskyttelse,
hvis en kugleregn havde forvildet sig
den vej.

Men endelig blev der fred igen,
og de fortsatte over til karantæne-
stationen.

Uden for stationen kom nogle fan-
ger imod dem, og der blev røre inde
i vognen.

Fru Hald havde genkendt sin mand
og råbte „holdt“ til chaufføren. Han
standsede, og de blev nu vidne til et
gen syn, som fik dem alle til at viske
en tåre af øjet.

Mand, hustru og søn lo og græd
og knugede hinanden. Ganske vist
var han syg og svag; men dog ikke
mere, end han kunne køre i rutebil
gennem Danmark på vej til Sverige.

☆

Inga stod for sig selv og så på
fangerne, da lægen råbte deres nav-
ne op og fik deres fødselsdato. Nogle
havde røde kryds på ryggen og ben-
klæderne, andre havde et stykke stof
i afvigende farver indsat i et hul
i ryggen af jakken. Nogle havde
fangenummer på.

Der var unge studenter og gamle
mænd. Mange var gule af sygdom,
og hun blev undertiden meget for-
bavset ved at høre fødselsårstallet.
En mand, hun stod og bedømte til
at være op imod 70 år, kunne vise
sig at være 40, og det var slet ikke
til at beregne.

Der var videnskabsmænd og lærde
professorer, og der var jævne mænd,
og det var ikke til at hitte ud af,
hvem der var hvad. Alle var de klædt
og mærkede som koncentrationslejr-
fanger fra herrefolkets side, og alle
havde levet det hårde primitive liv
i lejren og var præget af det. Jørgen
Hald og hans kone sad på en bæk
og talte sammen. Han var syg og
bleg, og hun så bekymret på ham.

„Men hvor er din frakke,“ sagde
hun pludselig, „din nye frakke.“ Han
lo, som den ler, der kommer fra en
verden, hvor der måles med andre
alen end i et civiliseret samfund.

„Pyt med frakken,“ sagde han let,
„jeg har livet i behold, det er det
eneste, der gælder, hvor jeg kommer
fra.“

Det var lidt, han fortalte, måske
var han træt; men Thor havde han
set, de kom fra samme lejr.

Man så sygeplejerskerne i deres
lange, hvide gevandter, der nåede
lige til jorden.

Det var altsammen et mærkeligt
sceneri, som aldrig glemmes af dem,

HARALD JENSEN'S BOGBINDERI Fynsgade 4, Herning	E. S. ANDREASEN Toftegaard Greve pr. Taastrup, tlf. Om. Greve 77	POUL FREDERIKSEN Gartner Vindinge, Lillevang pr. Roskilde Tlf. 03 - 35 43 73
GODSEJER HOVMAND HANSEN Knuthenlund Stokkemærke - Tlf. 03911 - 11	V. CHRISTENSEN OG CO. A/S København	RØNNE MISSIONSHOTEL Grønnegade 17-19, Rønne
RØDBY AUTO SERVICE Rødby Tlf. 90 12 38	AUT. ELEKTROINSTALL. v/ Otto Petersen Haslev - Tlf. 424	R. RASMUSSEN'S SKOTØJSFORRETNING Elna Rasmussen Østergade 18, Hammel
AKSEL JENSEN Murermester Gylling	P. L. KVISTGAARD Guld - Sølv - Ure - Optik Nørregade 6, Holstebro	MULTIFOTO Torvegade 35, Esbjerg
AALBORG DAMPVASKERI	NIELS CHRISTENSEN Bogtrykkeri Nytov 5, Viborg	E. ANDREASEN Købmand Lind pr. Herning
KOLIND BOGHANDEL E. Kjær Andersen Kolind	BRDR. LARSEN A/S Træ - Finér Odense	Godsejer GREVE L. W. SPONNECK Kjærstrup pr. Holeby Tlf. Fugelse 3
EIGIL CHRISTENSEN Skive Autolakereri Odgaardsvej 50, Skive	H. H. LARSEN & SØN Nordhavnen - Vejle	A. K. JENSEN Murermester Nygade 38, Aakirkeby
JØRGEN KRUSE Slagtermester Tved pr. Knebel - Mors	HERBERT MICHEL A/S Ingeborgvej 21, Charlottenlund Tlf. 6548 + 8315	AJAX Aarhus
H. C. JØRGENSEN Lunderskov	JYDSK RULLEGARDINFABRIK A/S Tønnesgade 18, Vejle	AARHUS VÆRKTØJSMAGASIN A/S Aarhus København
BÆKMARKSBRO INSTALLATIONSFORRETNING Jens Degn - Bækmarksbro	NØRREBRO'S TØMRERFORRETNING & MASKINSNEDKERI Rudkøbing	THOMSEN'S BAGERI Mellemgade 20, Skærbæk
HANS SCHMIDT Købmand Gaasvig - Kegnæs	SORØ STOLE FABRIK Tlf. 63 01 41	HERREMAGASINET Carl Otto Larsen Storegade 25, Augustenborg
BRDR. W. HANSEN El-installation Thisted	KØBMAND HERLUF STÆHR OG SØN Brogade 7, Køge, tlf. 232	MARTIN SCHMIDT & SØN Tobaks- & vinhandel Nørregade 10, Holstebro
FLORA Blomster- og frugtforretning Storegade 3, Grenaa	MØBELHANDEL v/ hr. Knud Plougsøe Pileallé 55, Fr.berg, tlf. 31 55 85	KUHRE'S FRISØRSALON Snellemark 47, Rønne
EDVARD PEDERSEN Slagtermester Aalbæk - Tlf. 46	BAGERMESTER MØLGAARD LARSEN Svinninge - Tlf. 6	LAURIDSEN & JENSEN Radio - Fjernsyn Storegade 29, Ribe
SAMSON TRANSPORT CO. Herning	CHR. RASMUSSEN Fiskeforretningen Nørresand Gudhjem	SLAGTERMESTER H. SVENDSEN Faxe Ladeplads - Tlf. 03 - 716 - 5
JOHS. SØRENSEN Slagteriudsalg Ballen, Samsø, tlf. 320	HUSTØMRERNE ANDELSSELSKAB Esbjerg	LUTHERSK MISSIONSFØRENINGS HØJSKOLE Hillerød, tlf. (03) 26 07 66
POUL HENRIKSEN Hjørnet Vejle	GUNNER HANSEN Købmand Bøjestræde 9, Faaborg	L. BALSLEV Provst Stege

der så det. Vel fordi det havde mis-handling, tortur, sult og død som baggrund.

Mange af fangerne havde tuberku-lose og skulle måske hjem for at dø; men alene dette at få lov til at komme hjem og endnu engang se deres kære og tale med dem, selv om det kun blev for kort tid, var helt anderledes end at dø dernede. Inga stod og så på dem og havde i dette øjeblik kun ét ønske: bare at få lov til at se Thor igen, selv om det kun blev for en kort tid. Hun rystede de underlige tanker af sig og vendte sig til lægen, der stod ved siden af hende.

„Hvornår kommer næste trans-
port?“ spurgte hun.

„Det ved jeg ikke,“ svarede han.

„Kommer alle danskere hjem der-
nede fra?“

„Heller ikke det ved vi. Vi er her
kun og modtager dem, der kommer,“
svarede han igen forsigtig.

De kørte tilbage til Kolding, og
om aftenen var landevejen ovenfor
byen igen befolket. Der stod flere
tusinder og ventede på transporten.
Røde Kors og D.K.B.'ere stod med
madpakker til fangerne. Vagtværnet
havde travlt.

Inga var træt, og hun vidste jo,
at Thor ikke var med og gik derfor
i seng. Men Rolf blev deroppe, og de
tusinder blev, hvor mange var umul-
ligt at sige, da det skiftede hele
tiden.

Først efter midnat kom fangerne.
Rolf talte med flere nordmænd, der
kendte Thor, og de fortalte, at
Svensk Røde Kors havde overtaget
forplejningen af alle de skandinavi-
ske fanger, der var blevet samlet i
Neuengamme. Rolf fortalte, at men-
neskemængden havde dannet kæde,
da bilerne kom, og at fangerne fik
blomster, tobak, madvarer m. m.

Næste dag kom der igen et hold
fanger på 265 gennem byen, deraf
var to fra Kolding; men der blev
telefoneret fra grænsen, at den ene
var meget dårlig og skulle køres
igennem landet i ambulance. Hans
forældre bilede straks til karantæne-
stationen.

Røde Kors havde nu fået et stort
telt rejst ovenfor byen for at be-

spise fangerne og chaufførerne, og
her stod kvinder både dag og nat
og smurte smørrebrød. De kogte æg
i tusindvis og skar store skinker ud.
Der var bøtter fulde af smør. Kol-
dingboerne sendte alt muligt for at
være med i hjælpearbejdet. Det bed-
ste var ikke for godt. Frugthandlerne
sendte riskurve fulde af frugt, og
bagerne plader fulde af kager.

Om aftenen kom en ny transport
på 275 fanger, mest nordmænd, og
kun enkelte danskere. Den halve by
modtog dem ovenfor byen. Fangerne
så mærkeligt forundrede ud ved at
se den tusindtallige menneskemæng-
de, der modtog dem med det, man
mente, de trængte mest til, nemlig
mad og godhed.

Aldrig havde man før set noget
lignende. Det måtte jo også være
en ganske forunderlig overgang for
fangerne. Fra djævelsk ondskab til
kærlig omsorg. Fra helvede til him-
mel.

En nordmand gik til vagtværnets
højttaler: „Vi glemmer det aldrig,“
råbte han.

Næste dags eftermiddag kl. 5½
kom 400 jøder, mænd, kvinder og
børn i svenske Røde Kors biler. Tak!
Tak! råbte de. Bilerne sagtnede far-
ten, og wienerbrød og meget andet
blev rakt ind ad vinduerne til dem.

Nye transportere kom, og der blev
efterhånden så mange mennesker, at
det var umuligt at overse noget som
helst. Inga var dødtræt af den lange
vagt på landevejen.

Det oversteg efterhånden hendes
kræfter at blive stående i rækkerne,
det sortnede for hendes øjne, og hun
var på nippet til en besvimelse. Nogle
af de nærmeststående hentede en
stol, og hun satte sig i menneske-
mylderet.

En ambulance rasede forbi, og sa-
nitetsfolkene råbte ud til folk: „Hvor
ligger sygehuset?“ En vagtmand
sprang på bilen og viste vej.

D.K.B.'erne fik navne på dem, der
ventedes, da det var umuligt at føl-
ge med i, hvem der kom, og de lo-
vede at kalde, hvis der var nogen
med fra Kolding.

Det hed sig, at der endnu var
mellem 4—5000 nede i Neuengamme,
og at det ville blive meget vanske-

ligt for dem at komme frem for
flygtninge, og at mange af fangerne
blev indlagt på sygehuse, så snart
de var kommet over grænsen, nogle
døde.

Tyskerne, der tilfældigt passerede
vejen, så mærkelige ud ved at se
den modtagelse, fangerne fik. Nogle
blev rasende, kunne man se, andre
forsøgte at agere ligegyldige og
skyndte sig forbi.

Der var nu kommet en masse
nordmænd igennem. Måske nåede
danskerne ikke at komme hjem, eller
de ikke blev frigivet?

Ingen vidste noget som helst mere,
heller ikke om der var fanger nede
på karantænestationen. Inga og an-
dre blev enige om at tage til græn-
sen igen, og dennegang blev de der-
nede.

NEUENGAMME

Møde i den internationale komite for monumentet i Neuengamme

I november afholdtes i Hamborg et
møde i den internationale monument-
komite. Til stede var J. A. Dolidier,
Frankrig, samt repræsentanter fra Vest-
tyskland og Danmark. De polske og
belgiske repræsentanter var forhindret i
at deltage. Fra dansk side deltog Lands-
foreningens formand, E. H. Grome, og
L. G. Damgaard.

Forskellige mindre ændringer foreslået

På mødet blev foreslået forskellige
ændringer ved monumentanlægget i
Neuengamme. Skulpturen af muselman-
den skulle flyttes ud nærmere midten
af den brolagte platform foran stenen,
så den bedre kan ses fra alle sider. Bro-
lægningen skulle udvides helt hen til
murene og beplantningen her fjernes.
Inskriptionerne på stenene for nationer-
ne og på den store granit-tavle ved
indgangen skulle gøres mere tydelig.
Endvidere oplystes det, at mindeparkens
vedligeholdelse og administration er
overtaget af Bergedorf kommune.

Modtagelse på rådhuset i Bergedorf

Ved et besøg i mindeparken, hvori

C. SVENDSEN
Ringsted

UNIGRAFIA
Reproduktionsanstalt
F. Møller & J. Rasmussen
Østerbro 38, Odense

A. C. HANSEN jun.
KUL - KOKS
Middelfart

O. L. FAURBY
Roskilde

L. RASMUSSEN
Sorø

DEN DANSKE TRÅDVAREFABRIK
Hovedvejen 2
Glostrup
Tlf. 96 24 40

**LUNDBGAARD
TEGLVÆRK**
Stoholm, Jylland

J. MADSEN
Roskilde

HENRY HENRIKSEN A/S
Murer- & entreprenørforetning
Enghavevej 60, Ikast
Tlf. (07) 15 18 66

HR. R. LØNGA
Købmand
Dr. Valdemarsallé 9, Allerød
Tlf. 03-27 20 04

RYØ A/S
INGENIØRFIRMA
Nytov 14
Aalborg

Allen Dulles: „Hemmeligheden bag kapitulationen“. (I dokumentar-serien om Spionage). Samlerens forlag. 233 sider.

Allen Dulles er USA's fhv. efterrettingschef. Under krigen blev han som Roosevelts personlige udsending sendt til Europa, hvor han slog sig ned i Schweiz. Hensigten var, at han dels skulle samle flest mulige oplysninger til de allierede — og dels skulle han forberede kapitulationen. Han fortæller i bogen om, hvordan han fik forbindelse til tyskerne, og hvordan det via hans kontor lykkedes at få kapitulationen bragt i stand for de tyske styrker i Italien.

Det siger sig selv, at Allen Dulles kun fortæller en brøkdel af det, der virkelig skete „bag linjerne“.

Interessant er f. eks. beretningen om radiotelegrafisten, en tjekker ved navn Vaclav Hradecky, kaldet „lille Wally“. Han var blevet arresteret af tyskerne og deporteret til Dachau. Men „Lille Wally“ var en af de meget få, for hvem en flugt lykkedes. SS'erne sultede, mishandlede og slog ham, så han til sidst flygtede i desperation. Han havde kun én chance mod hundrede, men han tog den. I tre år klarede han sig illegalt i Tyskland. Han blev påny arresteret, men reddede livet ved at hævde, at han var en flygtet militærlæge — og ikke en flygtet kz-fange. Han meldte sig til frivillig tjeneste hos amerikanerne, der gav ham til opgave at oprette en radiostation hos SS-generalen Wolff, der stod i forbindelse med amerikanerne. Wolff forsøgte at slutte fred, fordi han mente, at Hitler, Kaltenbrunner og hele det slæng var forbrydere.

Man får et sympatisk indtryk af general Wolff, der forhandler med USA på tværs af sine overordnede. Dulles giver med vilje dette indtryk, og man „oplever“, hvordan Wolff naturligvis gentagne gange er ved at blive skudt af sine egne, men det lykkes Wolff at få freden sluttet — betingelsesløst. Dulles skriver: „Wolff havde indset, at det tyske folk blev bedraget og vildledt af Hitler, og han vaklede derfor ikke ét sekund for at få freden sluttet“.

Disse oplysninger virker overraskende, for Wolff klarede sig nok fri fra Nürnberg-domstolen, hvor han kun optrådte som vidne. Men i 1964 blev han af en tysk domstol idømt 15 års fængsel for „til stadighed at have været engageret og dybt impliceret i strafbare handlinger“. Amerikanerne vidnede ellers for ham det bedste, de havde lært.

H. F.

dende medlem af den belgiske modstandsbevægelse, hvilket førte til hans arrestation og deportation til koncentrationslejren Neuengamme. Han blev kendt af mange danske, idet han var lejrkapo i Dalum ved Meppen. Pierre var imidlertid ikke, hvad man i almindelighed forstår ved en kapo i KZ. Han var ikke kapo for SS, men for sine fangekammerater, som han søgte at hjælpe på alle måder under de vanskelige stede forhold.

Pierre Beauprez var politiofficer, og efter sin hjemkomst til Belgien gjorde han sig stærkt gældende i det belgiske politi og var ved sin død politimester i Ostende. Pierre Beauprez var en stor personlighed, et hjerteligt menneske, der altid spredte glæde, hvor han dukkede op. Han var en af initiativtagerne til oprettelsen af monumentet i Neuengamme og en af dem, der fik myndighederne i Hamborg til at forstå, at dette minde skulle rejses.

Æret være hans minde!

Mange græmmer sig

Om de 90 menighedsråds tabte sag mod Kirkeministeriet vedrørende tvangsflytningen af tyske grave i Danmark skriver „Jyllands-Posten“ i en ledende artikel:

— Nu har retten talt, og menighedsrådene må affinde sig med, at i spørgsmål af betydning har de ingen indflydelse. Vi får et antal store fælles krigergrave-kirkegårde, hvor kun en del af de begravede er krigere, og hvis idé altså er forflygtiget. Vi får dem på trods af stærke protester ikke blot fra menighedsrådene, men også fra tyske pårørende. Der vil fortsat blive flyttet rundt med grave på danske kirkegårde i strid med alt, hvad der er god dansk skik i anliggender, som har med menneskers jordiske rester at gøre.

Kirkeministeriet fik retten og magten — men æren blev tabt.

Det er med gode grunde, at mange græmmer sig over det, der her er sket.

deltog en række repræsentanter for bystyret i Hamborg og Bergedorf, samt repræsentanter fra Jüdische Gemeinde og organisationen af tidligere forfulgte i Hamborg, blev der nedlagt blomster og kranse fra Amicale internationale de Neuengamme, fra den tyske og den danske neuengammeforening. Derfra kørtes til den russiske krigsfangekirkegård, hvor der også nedlagdes blomster og kranse.

Efter besøget i Neuengamme var deltagerne inviteret til middag på rådhuset i Bergedorf. Til stede her var senator Meister fra Hamborg, repræsentanter for de tre partier i Bergedorfs Bezirksparlament, ungdomsforeningerne, for den katolske og evangeliske kirke, bl. a. den evangeliske præst i Neuengamme, pastor Gerdt, samt lederne for de tre skoler i Bergedorf.

Borgmesteren i Bergedorf, hr. Linne-mann, holdt en meget hjertelig tale og sagde bl. a. henvendt til de tidligere fanger fra Neuengamme:

— „Husk, at der her i Bergedorf står et hus, hvor De altid vil være velkomne!“

Derefter blev der talt af senator Meister, Konrad Hoffmann og J. A. Dolidier. Under middagen indløb et telegram fra borgmester, professor, dr. Herbert Weichmann, der er præsident for senatet, med en særlig hilsen til de franske og danske gæster.

NK.

EN BELGISK FANGEKAMMERAT

En belgisk fangekammerat, der var kendt af mange danske, Pierre Beauprez, Ostende, afgik ved døden den 2. januar.

Pierre Beauprez var medlem af Amicale Internationale de Neuengamme, medlem af den internationale monumentkomite og vicepræsident i den belgiske sammenslutning af tidligere neuengammefanger.

Pierre Beauprez var fange i Neuengamme fra 1941 til befrielsen i 1945 og var medlem af den illegale lejrledelse i Neuengamme og overlevede katastrofen i Neustädterbugten ombord på „Cap Arcona“.

Pierre Beauprez var et fremtræ-

Dagbogsblade

29/11.

TIL FORDEL FOR DØDEBOG FRA KZ-LEJR

I rådhusalen i Århus holdes i disse dage (til 4. dec.) en international kunst-udstilling. Den består af malerier, grafik, tegninger og enkelte mosaikarbejder skænket af 75 kunstnere fra ni lande. Alle billederne er til salg, og indtægten går ubeskåret til finansieringen af en usædvanlig bog „Dødebogen fra Neuengamme“.

Baggrunden er, at gennem tyve år har Franz Glienke i Hamborg arbejdet på at hjælpe døde kammeraters pårørende med at skaffe oplysninger om kz-fangers skæbne. Under arbejdet er det lykkedes at samle et alfabetisk ordnet arkiv, indeholdende navne, hjemsted, fødsels- og dødsdag for 40.000 af de fanger, som mistede livet i Neuengamme. Værket kommer ikke i handelen, men vil blive sendt til universiteter og biblioteker verden over og blive brugt i det fortsatte efter-søgningsarbejde.

Både kendte og ukendte kunstnere har ønsket at støtte „Dødebogen“s tilblivelse. Adskillige af dem har selv været i koncentrationslejre, hvilket også fremgår af nogle af motiverne på udstillingen. Men hovedparten af billederne har intet at gøre med udstillingens dystre baggrund. Der er landskaber, opstillinger, portrætter og også adskillige nonfigurative kompositioner. Blandt de danske bidragydere kan nævnes Hans Bendix, Havsteen Mikelsen, Henry Heerup, Mogens Zieler og Jørgen Rytter. Den kendteste af de udenlandske kunstnere er vel franskmænden Bernard Buffet, af hvem man ser tre store farvelitografier af insekter. I øvrigt er langt den overvejende del af udstillingens billeder skænket af tyske kunstnere.

I tilknytning til udstillingen vises i en montre de tegninger og akvareller, den danske kunstner Per Ulrich lavede i Neuengamme, og som nu tilhører Museet for Danmarks Frihedskamp.

Efter Århus vil samlingen blive vist i rådhusene i København og Hamborg.

19/12.

26.000 TYSKE KRIGSGRAVES FLYTNING

KØBENHAVN. Østre Landsret har ikke kunnet give 90 menighedsråd ret i påstanden om, at kirkeministeriet ikke har haft ret til at tillade en koncentration af 26.000 tyske kriger- og flygtningegrave i Danmark.

Landsrettens dom, der blev afsagt kl. 13 i dag, gik imod 90 danske menighedsråds søgsmål.

Synspunkterne har været trukket stærkt

op under sagen af såvel menighedsrådenes advokat, højesteretssagfører Ove Rasmussen, som af kammeradvokaten, højesteretssagfører P. Schmidth.

Højesteretssagfører Ove Rasmussen har påpeget betydelige kirkeretlige aspekter ud over det aktuelle spørgsmål om ministeriets kompetence. Han har forfægtet statens ejendomsret over kirkerne og kirkegårdene, som i hans øjne må være menighedsrådenes.

Under sagen sagde Ove Rasmussen også, at straffeloven hjemler straf for usømmelig behandling af lig og for skænding af grave.

— Man spørger sig selv, om kirkeministeriet overhovedet ikke vidste, hvad det drejede sig om, da man gik med til overenskomsten om gravflytningerne, sagde han.

Kammeradvokaten kaldte det imidlertid „uden for al tvivl“, at kirkeministeriet som kirkes og begravelsesvæsnets højeste myndighed kan bestemme, om en til-ladelse til gravflytning kan gives.

Han henviste til, at også andre lande (USA, Frankrig og Storbritannien) har samlet deres krigsdøde i fællesgrave i Danmark uden et eneste menighedsråds protest.

Det har været kammeradvokatens opfattelse under sagen, at den især har været drevet frem af nationale følelser.

3/1.

„EUTHANASI-PROFESSOREN“s BESKYTTER FOR DOMSTOLEN — ANDRE ER BLEVET FORFREMMEDET . . .

FLENSBORG. Efter seks års forløb siden forholdets fremdragelse bliver der nu omsider gennemført proces mod den tidligere fungerende første statsadvokat i Flensborg, Bruno Bourwieg. Han sigtes for mere eller mindre passivt at have forhindret pågribelsen af „euthanasi-professoren“ dr. Werner Heyde, der holdt sig „skjult“ i Flensborg som dr. Fritz Sawade indtil 1959. Det er i det af landdagen i sin tid nedsatte undersøgelsesudvalg blevet godtgjort, at Bourwieg mod bedre vidende ikke foranledigede „dr. Sawade“ anholdt, skønt han vidste, at han var identisk med prof. Heyde. Den skandale, dette og en række tilsvarende forhold fremkaldte efter prof. Heydes afsløring, rystede landsregeringen i Kiel, idet også flere højststående embedsmænd her var indblandet. Også en flensborgsk dommer, Hermann Schlüter, blev stærkt compromitteret — men siden forfremmet!

Prof. Werner Heyde var ansvarlig for Hitlers euthanasiprogram, under hvilket ca. 100.000 mennesker blev dræbt, den første store masse-mord-aktion i Det tredje Rige. Erfaringerne fra „programmet“ blev senere anvendt under tilintetgørelsen af jøderne.

Sagen mod Bruno Bourwieg vil blive behandlet ved overlandsretten i Slesvig.

6/1.

KRAG RYSTET EFTER BESØGET I AUSCHWITZ

WARSAWA. Stats- og udenrigsminister Jens Otto Krag vil i dag — på fjerdedagen af sit fem dages officielle besøg i Polen — mødes med den polske præsident, Edward Ochab. Krag kom sent i aftes med sin hustru og sine ledsagere tilbage til Warszawa efter en endags-udflugt til det sydlige Polen, hvor de bl. a. så den tidligere tyske koncentrationslejr Auschwitz og det store industri-område ved Katowice.

Besøget i går i Auschwitz gjorde et dybt indtryk på det danske selskab. Krag gav udtryk for sine følelser, da han i lejrens gæstebog skrev: „I dyb medfølelse med ofrene fra denne lejr og fyldt med rædsel over den umenneskelighed, der har hersket over dette sted“. Krag erklærede ved en frokost, givet af formanden for Katowice-folkerådets præsidium, J. Zietek, ifølge det polske telegrambureau: „I Auschwitz kan man overbevise sig om, hvad ødelæggende kræfter kan præstere. — Det var til gengæld en ægte glæde at se senere i Stanislaw Staszic kulminen — en af verdens mest moderne — hvad konstruktive kræfter kan skabe“.

Statsminister Krag nedlægger blomster i Auschwitz.